

IBOR Reformunun İş Modeli ("SPPI") Değerlendirmesine Etkileri

**Finansal Koordinasyon, Muhasebe, Operasyon ve
Yasal Raporlama IBOR Reformu AÇG**

2 Aralık 2020

Gündem

- 1 Finansal Araçların Bilanço Dışı Bırakılması
- 2 Reformun SPPI ve Efektif Faiz Oranı Kapsamında Etkileri

**IBOR Reformu Geçiřinin Finansal
Araçların Finansal Tablo Dışı
Bırakılması Kapsamında
Değerlendirilmesi**

Geçişin, TFRS 9 Finansal Araçlar - Finansal Araçların Finansal Tablo Dışı Bırakılması” Kapsamında Etkileri

Şirketler, IBOR Reformu sonucunu doğurmayan kredi marjında veya vade tarihinde yapılan değişiklikleri “Finansal araçların finansal tablo dışı bırakılması” kriterleri kapsamında değerlendirmeleri gereklidir.

UFRS 9 uyarınca Finansal Araçların Finansal Tablo Dışı Bırakılma Kriterleri:

- ▶ Sözleşmeye bağlı nakit akışlarının yeniden yapılandırılması veya değiştirilmesi
- ▶ Değiştirilmiş finansal varlığın sözleşme koşullarında önemli bir değişiklik olup olmadığı (**%10 testi, sözleşme kuru değişikliği vs.**)
- ▶ Önemli değişiklik olduğuna kanaatine varılır ise; Orijinal finansal araç finansal tablo dışı bırakılmalı ve yeni sözleşme şartlarına haiz finansal araç değişikliğinin yapıldığı gün ki gerçeğe uygun değeri üzerinden finansal tablolara alınmalıdır.
- ▶ Orijinal finansal aracın taşınan değeri ile yeni finansal aracın gerçeğe uygun değeri arasındaki fark cari dönem “Kar veya zarar” tablosunda muhasebeleştirilmelidir.

Türev Araçlara ait sözleşme şartlarında yapılacak değişikliğin UMSK Değerlendirmesi:

UMSK, Faz 2 kapsamında imtiyaz olarak değerlendirdiği kriterlerin 4’üncüsü olan aynı karşı tarafa sahip türev işlemin kapatılıp RFR’ı baz alan yeni türev işleme girilmesi ile ilgili iki senaryo iletmiştir;

- ▶ İlk senaryoda, bir çift karşı taraf, orijinal IBOR’a dayalı türev sözleşmelerini kazanç veya kayıp olmadan sonlandırmakta ve RFR’ı baz alan ancak orijinal işlem ile ekonomik eşdeğer bir yeni işleme girmektedirler. İki işlem arasında gerçeğe uygun değer aynı veya çok yakın olacağı ve işlemin aynı karşı tarafla yapılan bir işlem olması nedeniyle orijinal türev işlem finansal tablo dışı bırakılmaz, modifikasyon kapsamında değerlendirilir.
- ▶ İkinci senaryoda, orijinal türev işlem sonlandırılmış, gerçekleşmemiş kazanç veya zarar nakit olarak ödenmiş ve cari piyasa oranını yansıtan önemli ölçüde farklı şartlarda yeni bir türev işlem gerçekleştirilmiştir. UMSK, bu kapsamda yapılan işlemlerde, ilk türev işlemi sonlandırılmış olarak değerlendirmektedir.

**IBOR Reformunun Sözcüme
Bağlı Nakit Akışlarının Tahsil
Edilmesini Amaçlayan İř Modeli
("SPPI") Değerlendirmesine
Etkileri**

Finansal Araçların Sınıflandırılması

UFRS 9 kapsamında finansal varlıklar muhasebeleştirilmeden önce varlıkların iki konuda değerlendirilmesi gerekir :

Finansal varlıkların sözleşme yapılarının sadece anapara ve faizden oluşup oluşmadığının testi (SPPI testi)

Finansal varlıkların yönetimi için işletmenin kullandığı iş modeli

UFRS 9 uyarınca, finansal varlıkların itfa edilmiş maliyeti ile ölçülen veya gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan olarak sınıflandırılması için gerekli koşul, sözleşmeye bağlı nakit akışların belirli tarihlerde sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerinden oluşan nakit akışlarına yol açmasıdır.

SPPI testi uygulanırken dikkat edilmesi gereken kriterler:

- Paranın zaman değeri unsuru (UFRS 9 B4.1.9 kapsamında değerlendirme)
- Kredi riski, yönetim maliyetleri, likitide riski ve kar marjı gibi temel borçlanma maliyetleri harici maliyetlerin dahil edilip edilmediği
- Kaldıraç unsuru olup olmadığı
- Ön ödeme ve vade uzatma seçenekleri
- Finansal aracın kuru ile faizin belirlendiği kurun farklılaşması
- **Referans faiz oranı yenilenme vadesi ile faiz ödeme sıklığı arasında eşleşme olması**
- Performansa bağlı sözleşme şartları olup olmadığı

Finansal Araçların Sınıflandırılması

Değerlendirmelere göre finansal varlığın muhasebeleşmesi;

İtfa Edilmiş Maliyet

İş modeline göre nakit akışlarını toplama amacı

SPPI (Solely Payments of Principles and Interest) Testini Geçen

Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelirde Muhasebeleştirilen

İş modeline göre nakit akışlarını toplama ve gerektiğinde satma amacı

SPPI (Solely Payments of Principles and Interest) Testini Geçen

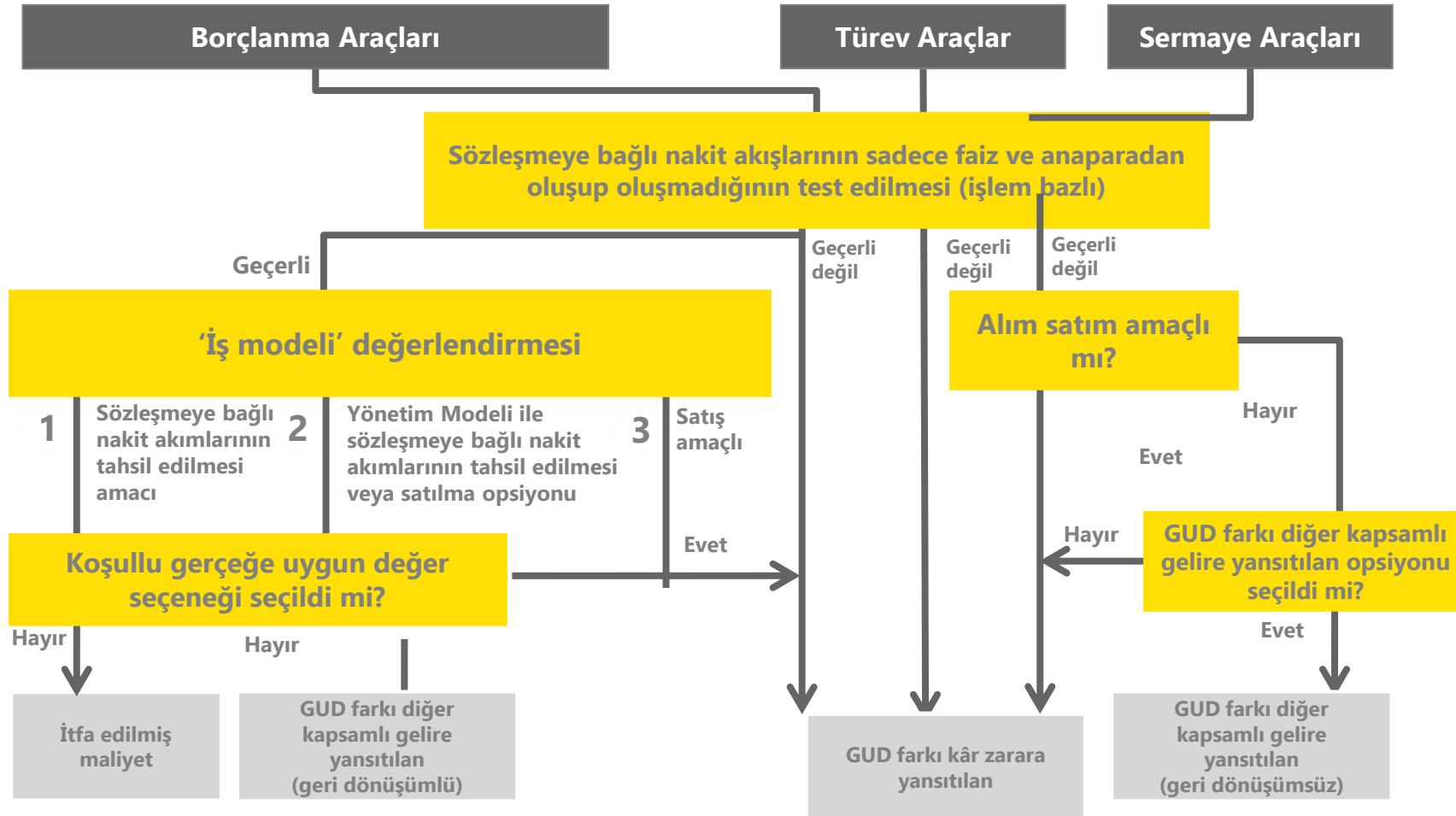
Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar / Zarar 'da Muhasebeleştirilen

Diğer Kalanlar

Söz konusu sınıflandırma,

- hem Banka'nın yönetim modeline
- hem de finansal varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akışlarına bağlıdır.

Finansal Araçların Sınıflandırılması – Ölçüm Şekli Karar Ağacı

Geçişin SPPI Test Kapsamında Değerlendirilmesi ve Sınıflandırmaya Olan Etkiler

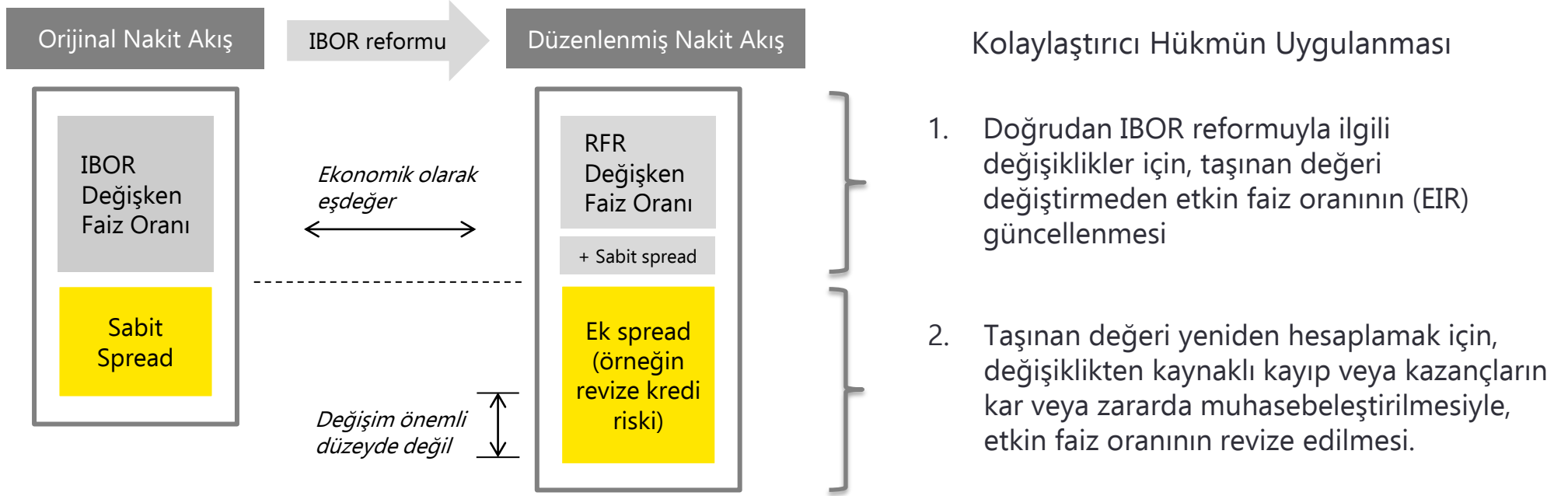
- UMSK, Alternatif faiz oranlarının SPPI testi geçip geçmeyeceğinin analizini yaparken UFRS 9'un yeterli bilgileri sunduğunu ve şirketlerin bunları dikkate alarak muhakemesine yapmalarını belirtmiştir. Bu nedenle şirketler, IBOR reformu sonrası kullanılacak olan RFR'ların;
- Nasıl hesaplandıklarını,
- Paranın zaman değerini yansıtıp yansıtmadıklarını,
- Aracın faiz ödeme sıklığı ile bu vadeler için kullanılacak RFR'ların hesaplanma yöntemlerinin eşleşip eşleşmeyeceklerini

değerlendirmeleri gerekecektir.

SONIA için SPPI Test Değerlendirmesi:

SONIA günlük açıklanan bir oran olmakla birlikte, üç ay gibi bir dönemin faiz ödeme oranı, geriye yönelik günlük oranlar kullanılarak, bileşik faiz hesaplama yoluyla belirlenir. Bu yüzden, ödenecek faiz sadece faiz periyodunun sonunda bilinebilmektedir. Faizin zamanında ödenmesini kolaylaştırmak ve paranın zaman değerini yansıtıp yansıtmadığının testi için, borçluların ne kadar faiz ödenmesi gerektiğini önceden bilmeleri gerekmektedir. Bu nedenle, ödeme tarihindeki SONIA oranı, ödeme gününden 5 gün önce belirlenmesi yönteminin seçilmesi, **işletmelerin paranın zaman değerinde önemli bir değişiklik olup olmadığını ve dolayısıyla finansal varlığın SPPI kriterini karşılayıp karşılanmadığını niteliksel bir bakış açısıyla değerlendirmelerine olanak sağlamaktadır.**

Geçişin Efektif Faiz Oranı Üzerindeki Etkileri

► Etkin faiz yöntemi;

Finansal varlık veya finansal yükümlülüğün itfa edilmiş maliyetinin hesaplanmasında ve faiz gelir veya giderlerinin ilgili olduğu dönemin kâr veya zararına dağıtılması ve finansal tablolara alınmasında kullanılan yöntemdir (UFRS 9.5.4.1).

► Etkin faiz yönteminde kullanılan etkin faiz oranı ise,

Finansal varlığın veya yükümlülüğün beklenen ömrü boyunca gerçekleşmesi tahmin edilen gelecekteki nakit ödeme veya tahsilatları, finansal varlığın brüt defter değerine veya finansal yükümlülüğün itfa edilmiş maliyetine indirgeyen orandır.

Yasal Uyarı

Resmi mercilerin yönlendirme ve talimatlarıyla oluşturulan TBB Ulusal Çalışma Grubu ("UÇG") ve alt çalışma gruplarının toplantıları sonucunda, TBB'ye ve UÇG'na danışmanlık hizmeti veren bağımsız firma tarafından, herhangi bir yönlendirme, öneri ve taahhüt içermeksizin, sadece üye bankalarımıza ve kamuoyuna, UÇG'nun konu hakkındaki faaliyetlerine ilişkin genel nitelikte bilgiler verilmesi ve bunların gerektiğinde resmi mercilerle paylaşılması amacıyla hazırlanmış olan sunumlardaki bilgi ve açıklamalar, konunun tamamını içermediği gibi, içerdikleri konularla ilgili danışmanlık veya tavsiye amacı da taşımamaktadır. Sunumlar sadece bilgilendirme amaçlı olarak yayınlanmakta olup, içeriklerine dair Birliğimizin ve danışmanlık hizmeti veren firmanın hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır. Birliğimizce, sunumlar içeriğindeki konulara ilişkin genel ya da özel nitelikte herhangi bir görüş beyan edilmemektedir. Sunumlarda yer alan bilgi ve açıklamalar Birliğimizin resmi görüşünü veya bu konularda alınmış ya da alınabilecek bir kararını yansıtmamaktadır. Yürürlükte olan rekabet hukuku kuralları çerçevesinde bütün teşebbüslerin ticari strateji ve kararlarını bağımsız bir şekilde belirlemeleri gerekmektedir. Sunumlarda yer alan hiçbir husus, bahse konu düzenlemelere aykırı şekilde yorumlanamaz. Birliğimizin bu metinlerde yer alan bilgileri güncelleme veya düzeltme yükümlülüğü bulunmamaktadır.